

LANGELAND

OK

AV
direkøren Lorenz Vogt.

Major Langeland har påstilt sig den oppgave å oversette og fremstille i bokform de dokumentene, som de officielle myndigheter for lengst burde ha offentligjort av egen drift til Norge, også av situasjonen under okkupasjonen. Det hjemmearbeide som i Danmark blev utført like etter frigjøringen under samarbeide mellom sakførerrådet, hjemmefronten, regjeringen, den legale og illegale presse, har Langeland sett å fremme allehveit en hver veivisje fra de kretser, som hadde en moralisk plikt til å gjøre arbeidet. Det er selvsagt, at en enkeltmanns arbeide med det veldige materiale, som tildels også holdt akjukt, ikke kan bli fullkommen. Men dette kan ikke bebredes Langeland. Det er givet at hans materiale etterhvert må suppleres og videre utbygges — han skje også tildels korrigeres.

Langelands første bok — «Deminner ikke» — virket som en bombe — og dog inneholdt den hvad dokumentene angikk intet annet enn hvad regjeringen og Den norske Sakførerforening m. fl. for lengst burde ha stillet til almenhetens disposisjon. *

Langelands siste bok — «Først i ikke skal domme» er en videreførelse av den første på to måter.

Langeland fremlegger en rekke nye dokumenter, og han redegjør ytterligere for de motiver som har begrunnet hans opptreden. Det gjelder om dokumentene i denne bok som i den forrige, at vil man fastholde legenden om den ubetingede motstand i okkupasjonstiden, blir dokumentene høyst generende for forskjellige personer. Deles opptreden er helt uforenlig med historielegenden. Et par eksempler viser dette. Den 9. desember 1940 sender Arbeidsdirektoratet ut en rundskrivelse om at der er truffet en avtale med de tyske myndigheter om hervnning og formidling av norske arbeidere til Tyskland (med hvilket land man nu mener, at vi var i krig på det tidspunktet). Skrivelsen slutter med følgende ord: «Direktoratet må derfor inngående henstille til formidlings komiteen at disse på beste måte effektivt søker å virke til at arbeidslosheten på denne måte blir redusert så meget som mulig.» I skrivelse av 16. mai omtales medlemmer av NS som de, der står tilsluttet «landsdets eneste lovlige parti» og så sent som 15. april 1942 pekes på at der er behov for flere arbeidskraft til anleggsmønstre bygninger. «For at den disponibele arbeidskraft kan bli satt inn hvor den trenes mest, har direktoratet vendt sig til de tyske myndigheter for å få oppgitt hvilke oppdrag som er særlig viktig til å bli tilgodesett med arbeidshjelp. Man har da fått meddele følgende opstilling:

10. See byggehjelpsarbeidere til Bau-
etaten, Nord-Aukra.
ca 4000 mann til Org. Todt.
Trondheim → OSN.

Leser man disse uttalelsene isolert og uten forbindelse med hvad der den føregikk, er det nokså usattelig at Sakførerforeningen har kunnet undgå dette. Efter den legendedan-

nesse, som har funnet sted i andre her overfor høst — bemerkelsesverdig forhold. Ser man uttalelsen i forbindelse med da nu — også av det offentliggjorte papirer fra høsten 1944 — nevnden for innsending, oversettning, fylkesmann Ploug, idet diaconischef Boyesen, dsv., dav., fikk en annen karakter. Jørn Mørch i Norge den gang av alle offisielle myndigheter samarbeidet med okkupantene. Dette var helt anerkjent også i stillhet godtatt fra London. Det hadde funnet frem til en modifisering, som ikke hadde noe med rettigheten motstand til gjøre. Selvom man mente at Arbeidsdirektoratet i ovenfor diktete skrivelse er gitt langt — spesielt på et så sent tidspunkt som april 1943 — også etter statsakten på Akershus — er det kun spørsmål om en gradsforskjell. Men enten vår riksadvokaten sett en rekke offentlige myndigheters representanter under tiltale eller man ikke hadde brukt alle helhæder og ta opp til revisjon de dommer, som er avsett i det nasjonale skyts tegn. Det er ikke tvilsomt at det sist-ville være det riktige — også fordi oppgjøret i Norge er gitt et annet i alle andre okkuperte land ukjent omfang. *

Langeland fremhever, at rettsoppgjøret er satt igang av en begrenset Oslo-klikk. Det ansøres mot dette i en anmeldelse i Aftenposten: «Langeland må dog vite, at det er hele det norske folk selv, som gjennem Stortinget har trukket opp rammen for rettsoppgjøret og i fallfall justert de enkelte bestemmelser, det er også Stortinget og dermed folket selv som har ansvaret for den form og det omfang rettsoppgjøret har fått. *

Sannheten er følgende: En liten krets forberedte landssvikongjøret og fikk satt dette igang før saken ble behandlet i Stortinget. Da så saken endelig kom til Stortinget, tok dittes justiskomite enstemig avstand fra landssvikognordningen og fremhevet, at man burde holdt sig utelukkende til straffeloven av 1902 og de fra 1910 gjeldende lover. Komiteen mente imidlertid at man da var kommet så langt, at man fikk fortsette, for ikke å skape for mange inkonsistenser. Man kan beklage at komiteen ikke trakk den fulle slutning av sitt standpunkt. Men det forhindrer ikke, at Langelands påstand er riktig. Men kanskje vilde det ha vært heldig om han av hensyn til dokumentasjonen hadde citert justiskomiteens innstil-

lighet. Langelands siste bok er som den første en dypt alvorlig bok. Selvsagt kan der gjøres innvendinger mot detaljer. Personlig skulle jeg ha ønsket flere dokumenter og noe mindre sterke kommentarer. Jeg forstår og respekterer hans hellige indignasjon — spesielt på grunn av hans egen sterke nasjonale holdning såvel som under okkupasjonen — men allikevel er dokumenter alltid mere virkningsfulle og mindre angripelige enn betraktninger — dem publikum selv vil evne å utforme, når kjengjerningene legges frem. Idag er det de beste krefter i vårt folk, som vender sig mot oppgjorets skjøvheter.

Lorenz Vogt.

Sverige i krav for kontrakt

(UP). Valuta
a skape stans
oplyser en ta
ningsindustri
United Press.

Den svenske
at de redere
Sverige, skal g
utenlandsk va
kan kjøpe inn
det for de pe
industrien kast
dere, som er i
plasere ordre i
at de ikke k
kravet.

Vestfold Byforbunds aksjonskomité for kommunikasjonene befærer Tønsberg

Et forsøk på å koordinere byenes planer

Ester forslag fra Horten har Sandefjord, hvis man overkommer det. Senere vil Larvik og Stavern få besøk av utvalget.

I Horten var det først og fremst ferjeleiet og ferjeplanene man an-

5000 nor

Bare 16 til Au

(H.P.) Ette
Statistisk Cen
menn utvandr